

Heere heeft Zich **z**elven eenigermate der ziel geopenbaard; Hij heeft haar bekend gemaakt -met de waardigheid van Zijnen Persoon, met de schoonheid en beminnelijkheid Zijns aangezichts ; en zoo heeft Hij in het geheim hare genegenheden tot Zich getrokken, en de ziel begeert Hem te kennen en ook Hem alleen. In het achteraan kleven van- en jagen naar den Heere, heeft de ziel ten oogmerk, om **Hem** te- bezitten, — gelijk de apostel zegt: „Hem te gewinnen,” dat is, Hem aan te grijpen met de armen des geloofs, en Hem te omhelzen met geestelijke toegenegenheden, om zoo wederzijdsch door Hem bemind en omhelsd te worden.

Maar daar is iets in de uitdrukking „*aankleven*,” hetwelk onze opmerking een oogenblik waardig is. Er wordt niet slechts gezegd: „mijne ziel volgt U achter aan,” maar *kleeft u* achter aan, hetwelk de ingespannenheid, de hevigheid van een najagen te kennen geeft. Het is niet slechts een enkel navolgen, maar een najagen met gretigheid en vurigheid. En de uitdrukking toont ook evenzeer aan, dat het gezochte voorwerp moeilijk te verwerven is. Geene trage najaging zal het begeerde voorwerp erlangen ; geen bloot wenschen zal de begeerde zegening doen beërven, maar het aankleven der ziel gaat met hevigheid en ernst gepaard. Ook geeft die uitdrukking ons te verstaan, dat het voorwerp zich (om zoo te spreken) terug trekt, als wij er naar jagen, zoo dat het niet alleen zeer moeilijk is, om het in te halen, maar dat de Heere (het voorwerp van de najaging der ziel), Zich zoo terug schijnt te trekken, naar mate wij tot Hem naderen, zoo dat het alle inspanning vordert, om zoo mogelijk in te halen en te verwerven in Hem alles, naar welks genieting zij verlangende is.

Maar *hoe* kleeft de ziel den **HEERE** achteraan? — Voornamelijk in verlangen, zuchtingen, ernstige uitroepingen, en geweldige hijgingen naar Hem. De Psalmist heeft dit in korte, maar tevens nadrukkelijk in schoone bewoordingen uitgesproken, als hij in Ps. 42 : 2 zegt: „Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God !” Hij stelt daar een gejaagd hert voor, dat naar een verfrisschenden dronk uit de waterstromen dorst, schreeuwende of hijgende, gelijk David eens verlangde naar de bronwel van Bethlehem, toen hij die scherpe begeerte uitsprak: „Wie zal mij water te drinken geven uit Bethlehem's bornput, die in de poort is !?” Zoo is het door het hijgen en verlangen der ziel- naar God, in hevige begeerten en vurige verlangens der ziel, om Zijne tegenwoordigheid te genieten, dat dit aankleven achter den Heere voornamelijk kennelijk wordt. En Gods volk kent dit bij bevinding. Hoe menigmaal strekken zij zich op hunne legerstede uit, en hijgen naar den Heere, als of hun *ligchaam*

den laatsten adem uitblies ! Hoe dikwijls is daar, als zij te midden van aardsche bezigheden zijn, een uitroepen des harten naar den Heere, pleitende-met Hem, en Hem zeggende, dat zij zich zonder Zijne kennelijke tegenwoordigheid *niet* voldaan rekenen ! Hoe menigmaal misschien, wanneer gij u eenigen tijd koud en doodig gevoeldet, dat onverwacht de Geest der genade en der gebeden in uwe harten kwam, die Zich uitte en lucht gaf in het roepen tot den Heere! En zoo is uwe ziel voortgegaan met de hevigste begeerten, om de genieting en zoete ontdekkingen van Zijnen Persoon en de getuigenissen Zijner verbonds-liefde.

„Mijne ziel kleeft U achteraan.” De HEERE (hetzij met den diepsten eerbied gezegd), laat Zich zoo in eens niet inhalen. Hoe meer de ziel Hem achteraan kleeft, des te meer schijnt Hij Zich te onttrekken, om zoo eene ernstigere najaging uit te lokken. Hij laat Zich ten laatste vinden; het is Zijn eigen gezegend werk, ernstige begeerten en verlangens naar Hem in de consciëntie te ontsteken, en daarom versterkt Hij de ziel en maakt de voeten als der hinden, om te loopen en het aankleven achter Hem uit te houden. Doch om de vurige begeertens heviger te maken, en een nog meer verlangen in de ziel te ontsteken, laat de Heere Zich gemeenlijk niet inhalen dan na een lang en moeilijk najagen. Dit wordt ons zoo liefelijk voorgesteld in het Hooglied van Salomo (Hoofdstuk 5 : 2—8). Daar vinden wij, dat de HEERE tot Zijne bruid komt; maar zij is onwillig om Hem open te doen, tot dat „Hij Zijne hand van het gat der deur trok.” Zij wilde op Zijn eerste kloppen niet opstaan, en daarom is Hij verplicht haar harte aan te roeren. Maar „als zij opstond om haren Liefsten open te doen, was Hij geweken;” en zoodra Hij Zich onttrokken heeft, gaat zij Hem achterna, maar zij kan Hem niet vinden; Hij verbergt Zich voor haar aangezigt, doet haar de muren der stad langs trekken, totdat zij eindelijk achterhaalt en vindt Hem, Dien hare ziel beminde. Hierin wordt ons zoo beminnelijk voorgesteld, hoe de Heere de verlangende Ziel tot Zich trekt. Verkregen wij onmiddelijk het voorwerp onzer najaging, wij zouden in derzelver verwerving zoo vele genieting niet hebben. Konden wij met eenen wensch den Heere in de ziel brengen, het zoude de begeerte eens luiaards zijn, die „begeert en niets heeft.” Maar wanneer de Heere alleen verworven kan worden door eene moeilijke najaging, dan vereenigen zich al de vermogens der ziel in het hijgen naar Zijne geopenbaarde tegenwoordigheid; dit was de bevinding van den Psalmist, wanneer Hij riep : „Mijne ziel kleeft U achter aan.”

II.

Maar merk *ten tweeden* op, dat er zekere *hindernissen* en

beletselen tegen dit aankleven achter den Heere in den weg staan, en daarom voegt David er bij : „ *Uwe rechterhand ondersteunt mij.*”

Deze woorden geven onze behoefte aan Goddelijke sterkte te kennen, opdat de ziel niet slechts aanvange, maar ook voortga den Heere achteraan te kleven. Aldra verflaauwen wij en worden moede, nadat het hart een weinig naar den Heere getrokken is geweest ; en, gelijk Abraham, „wanneer de Heere wegging, als Hij geëindigd had met hem te spreken, keeren wij tot onze plaats.” Deze sterkte wordt van tijd tot tijd op eene verborgene wijze medegedeeld. Het gebeurt zeer wel, dat, nadat de ziel uitgaande was in ernstige begeerten en met een geweldig verlangen naar Gods geopenbaarde tegenwoordigheid, er eene doodigheid en lautheid zich over het gemoed verspreidt, even als was- er geen God te vinden, noch een hart om naar Hem te zoeken. En opdat wij dan niet ganschelijk zouden bezwijken op den weg, is er eene gedurige verlevendiging van Gods werk in de ziel, om haar bekwaam te maken tot het aankleven achter Hem. En dit wordt te kennen gegeven in de uitdrukking : „*Uwe rechterhand ondersteunt mij.*” Even gelijk de Heere Elia versterkte, om „voor het aangezicht van Achab henen te loopen tot dat men komt te Jizreël” (1 Kon. 18 : 46), eene reis, die hij niet volbragt zoude hebben, indien de Heere hem niet met kracht had aangegord, zoo kunnen wij alleen dan „met lijdzaamheid loopen de loopbaan, die ons is voorgesteld,” en den Heere achteraan kleven, als Hij zegenrijk en verborgenlijk sterkte aan onze zielen mededeelt.

1. Maar het *ongeloof* zal somtijds dezen geweldigen en angstvalligen najager bedwelmen. Het ongeloof, in zijne kracht gevoeld wordende, schijnt des menschen ledematen volkomenlijk te ontzenuwen, en alle geestelijke vermogens aan te doen. Wanneer hij wil loopen, veroorzaakt het ongeloof hem eene verlamming, zoodat hij niet voortbrengen kan de merkteekenen van den prijs der hooge roeping Gods in Christus Jezus. Maar wanneer de Heere hem „ondersteunt met Zijne rechterhand,” verzwakt Hij in het verborgene het ongeloof, door het geloof te ontsteken en mede te deelen. Zoodat, als zijne ziel bevindt, dat de kracht des ongeloofs gevoeliglijk verzwakt, en de kracht des geloofs gevoeliglijk aanwast, is hij bekwaam, om haastig voorttegaan en den Heere achteraan te kleven.

2. Somtijds zwoegt de ziel onder *twijfelingen* en *vreezen* en zware moedeloosheid, die als een last haar nederdrukken en haar verhinderen van achter den Heere aan te kleven. Twijfelingen of het hart wel opregt is voor God; doodende vreeze of Hij ons wel zal aannemen, wanneer wij tot Hem naderen, pijnlijke bekommelingen en mistrouwen of onze Godsdienst wel het werk Gods in onze ziele zij — deze dingen liggen als lasten en

pakken op de ziel des menschen, en verhinderen en binden hem in het loopen der loopbaan, die hem voorgesteld is; Daarom zegt de apostel : „Laat ons afleggen allen last.” (Hebr. 12 : 1). Deze lasten drukken zoo zwaar op de schouders, dat zij de ziel beletten „van den Heere achteraan te kleven;” ja zelfs zonk zij onder deze lasten en pakken neder, zoo de Heere haar niet met Zijne rechterhand ondersteunde; maar hij deelt, in het verborgene, sterkte mede, zoo dat deze lasten haar niet geheel ter- neder slaan, en bekwaamt haar, om, in spijt van al deze lasten, geduldig en volstandig voort te gaan.

3. Maar ook somtijds zullen *vleeschelijkheid, wereldsch gezindheid* en *aardsche genegenheden* de ziel in het aankleven achter God hinderlijk zijn. “De Hemelsche dingen verliezen hunnen geur ; de geestelijke hartstogten worden niet gevoeliglijk onder- vonden, en het hart wordt koud jegens God en warm omtrent de wereld en het aardsche. De Heere schijnt zich verre te houden ; de wereld en de wereldsche dingen vervullen de gedachten en verbannen bijna de geestelijke- gewaarwordingen uit het gemoed. De Heere dan moet zijn werk in de ziel wederom verlevendigen, en haar voeren uit die vleeschelijkheid, doodigheid, hardheid en zorgeloosheid ; Hij moet telkens de begeertens naar Hem opwekken en uitlokken. Maar zoodra Hij ons aan ons zelve overlaat, storten wij wederom in onzen vorigen vleeschelijken staat. Slechts zoo lang Hij ons nabij Hem houdt, zegepralen wij over deze ellendige vleeschelijkheid ; en wanneer Hij Zich van ons aftrekt, buigen onze hoofden zich ter neder, en zinken wij weder in onze vorige doodigheid en wereldsgezindheid.

4. Dan weder zijn *vermetelheid, ijdele vrijmoedigheid* en *vleeschelijke gerustheid* als zoo vele hindernissen, die de ziel beletten den Heere achteraan te kleven. Wanneer dit gevoel van vleeschelijke gerustheid over eens menschen gemoed komt, is hij niet beangst van wege zijnen eouwigen staat; zijne ziel ziet niet op tot God, en verzekerd zijnde, van de toekomstige wereld te zullen bereiken, oefent de tegenwoordige wereld zulk eenengrooten invloed op hem uit, dat hij als begraven wordt in derzelver zorgvuldigheden en najagingen, en zijn hart afgeleid wordt van den Heere achteraan te kleven.

Ziet daar eenige der beletselen, die allen tegen de ziel zamenspannen, en haar dikwerf zoo belemmeren en gevangen nemen, dat zij onbekwaam is, den Heere aan te kleven. Maar God laat Zijne kinderen hier niet aan zich zelve over; Hij laat ze niet ganschelijk inzwelgen door de dingen van het zinne- en zienlijke, Hij roert hun gemoed aan, en brengt hen al meer en meer tot eene aankleving van Hem.

Dan eens, bijvoorbeeld, *zendt Hij den mensch zware verdrukkingen over*, en daardoor begint hij te zien en te bedenken, waar hij al niet henen gedwaald is; zij worden hem dikwerf een zegen, door zijne verborgene afwijkingen van God bloot te leggen, en hem te openbaren, hoe hij zich vergenoegde met eenen naam van te leven, hoe hii zich gerust stelde met eene gedaante der Godzaligheid, terwijl zijn hart Gode niet leefde, noch gretig jaagde -naar de kracht en den geur, dien hij eenmaal gevoelde. Wanneer dan de verdrukkingen, de dingen van den tijd en het zinnelijke hem bitter maken, begint -hij uittezien naar eene bestendige vertroosting, en die vindt hij nergens dan in den Heere, want alle andere dingen zijn vol moeite en verdriet. Maar de Heere heeft Zich van wege zijn afkeerig gedrag onttrokken, zoo dat de ziel Hem niet vinden kan, en toch, nergens elders vindt zij eene wezenlijke, bestendige vergenoeging. En dit wordt haar niet zelden een spoorslag om den **HEERE**, als de eenige Bron van ware vertroosting, achteraan te kleven.

Daarbij komen er onverwachts **verzoeken** in het gemoed, en vagen weg alle valsche bewijzen, verdrijven de ingebeelde hoop, en leggen de verdorvenheden des harten bloot, zoo dat zij de ziel in het eerst dikwerf in de diepte van 's schepsels hulpeloosheid **dompelt**. Maar juist door deze verzoeken, werkt de Heere op eene verborgene wijze, dat wij Hem achteraan kleven; want wanneer wij zoo verzocht en geoefend in ons gemoed worden, hebben Wij behoefte aan **onmiddelijke** ondersteuning. Het is dan gelijk een lijder, die gekweld wordt met een bijtend ongemak, of gelijk iemand met een gebroken lid; dadelijk moet de geneesheer- tot hem komen, het kan niet wachten tot morgen, hij moet onmiddelijk ontboden worden, want het ongemak duldt geen uitstel. Alzoo, ten opzichte van krachtige verzoeken, wanneer de satan de ziel aanvalt met al de kwaadaardigheid en list der hel, kan zij niet tot morgen of overmorgen wachten; zij heeft onmiddelijk behoefte aan versterking; de zaak is drukkende, en daarom vereischt zij een dadelijk redmiddel. Dus overheerschen ons krachtige verzoeken om ons achter God te doen aankleven.

Dan eens werpt *de HEERE den mensch op het krankbed*, en brengt den dood, den koning der verschrikking met al zijne ijsselijke kleuren voor zijne ziel. En het hart, eerlijk en opregt voor God gemaakt zijnde en levende in Zijne vreeze, begint zijne Godsdienst te onderzoeken, zijne bewijzen na te zien, en slaat het oog terug op den weg, waarin de Heere hem van den beginne geleid heeft. Maar zoo doende ziet hij niet alleen op de bedelingen en handelingen Gods met hem, maar ook hoe hij den Heere dat vergolden heeft; hij roept zich voor den

geest zijne afgoderijen en geestelijke overspelingen, zijne gedurige afwijkingen, zijne enoode ondankbaarheid, met al de boosheden en wederspannigheden, waaraan zijne ziel schuldig staat. Alle deze dingen worden in zijne consciëntie aan het licht gebragt en daar opgelegd; en nu moet de **HEERE Zelf** tot zijne ziele van vrede spreken. De dood staart hem in het aangezigt; zijne zonden pakken zich als donkere wolken voor zijne oogen bij een, en zijn geweten getuigt tegen hem. De Heere Zelf moet hem nu ontslaan; hij moet Zijn bloed gesprengd hebben op de consciëntie; Zijne gerechtigheid hem geopenbaard, en Zijne liefde en kennelijke tegenwoordigheid gevoeliglijk onder vinden. En om dit te verwerven, kleeft zijne ziel den Heere achteraan. En met dat deze barmhartigheden zich terug houden, begint hij al meer en meer de plegtige wezenlijkheid van zijnen toestand te zien en te gevoelen, en onder de onderwijzing' des Geestes verwondert hij zich, hoe hij zoo langen tijd droomende en zorgeloos is voortgegaan, zonder meer te hijgen naar de onmiddellijke tegenwoordigheid des Heeren. Alzoo, dat zijne ziel door deze pijnlijke oefeningen den Heere achteraan kleeft, als of hij geene verloochening ontzag.

De mensch, die zoo den Heere achter aan kleeft, kent zijne behoeften; hij bedriegt zich niet met betrekking der levende Godzaligheid; hij vertrouwt niet op toevlugten, waar duizenden zich in zoeken te verschuilen. Hij heeft een bepaald voorwerp in het oog, en niemand kan hem-van dat voorwerp afbrengen. Hij kan zich niet vleijen in een geloof, waar van zijn geweten hem zegt, dat hij het niet deelachtig is; ook is hij niet te misleiden, met hem te overreden, dat hij geniet wat hij behoeft, wanneer alles daar binnen treurende en eenzaam is. Daarom, in welke zielsduisternissen een wedergeboren mensch ook gedompeld is, hoe hij ook geplaagd moge worden door de werkingen van des satans verzoeking, wat hij ook moge gevoelen van de zondigheid zijner bedorvene natuur, en in welke vleeschelijkheid des gemoeds hij schijnt gezonken te zijn, al ware het zelfs, dat het hem zelf of anderen toescheen, dat hij schier geen greintje genade in zijne ziel heeft, nogtans in zijn ergsten staat, in zijne donkerste tijden, in zijne verwardste en zelf-veroordeelendste oogenblikken, zal het kind van God, door den Heiligen Geest onderwezen, zeer veel verschillen van al de anderen op het gelaat des aardrijks. Niemand en niets dan God kan zijne hijgende ziel wezenlijk verzadigen; niets dan de toelagchinge des Heeren en de openbaringen Zijner tegenwoordigheid kunnen zijn hart vertroosten, en tot alle anderen zegt hij: „gij zijt nietige vertroosters.” Hij kan zich niet, te vreden stellen met eene hoop, dan die de Heere zijner ziel mededeelt, noch rusten in eenige andere getuigenis, dan die hij bekomt van de lippen Gods.

In welk eenen staat dus een kind van God moge wezen, hij draagt zekere merkteekenen met zich om, welke hem onderscheiden van de doode belijder en naamchristen, hoe hoog of laag die ook zij. Het grootte onderscheidings-teeken van eene levende ziel is, dat zij, óf is in de genieting van 's Heeren tegenwoordigheid, óf naar de openbaring daarvan hijgt; dat zij alleen óf gelukkig is in God, óf rusteloos en onvoldaan buiten Hem. Ik meen hiermede niet te zeggen, dat een levend mensch zich altijd ongelukkig gevoelt, wanneer hij zonder de geopenbaarde tegenwoordigheid Gods is; o neen! want dikwerf schijnt hij geen sprankje gevoel in zijn gansche hart te hebben, en er is geen meer uitgaan tot den Heere, of ware er geen God, geen Hemel, geen hel, als of wij geene onsterfelijke ziel hadden, om zalig te worden of verloren te gaan. Daar schijnt zulk eene doodelij ke bedwelming, zulk eene volkomene beroerte, zulk eene verkleumde verstijfdheid over de ziel te kruipen, dat het somtijds schijnt als of zij dood voor God ware. Maar de Heere verlevendigt van tijd tot tijd Zijn eigen gezegend werk. Te midden van al deze doodscheid, brengt Hij eene verborgene getuigenis in de consciëntie; en zoo is er, door de onderrigting des Heiligen Geestes, te midden van al die wereldschgezindheid, waar onder de ziel bedolven ligt, en al de vleeschelijkheid, waarmede zij overstroomd wordt, een inwendig gevoel van zelfveroordeeling. In het midden der wereld, of misschien in gezelschap, barst er een verborgen kermen in de ziel uit, eene inwendige vlaag van zelfverfoejing van wege derzelve vleeschelijkheid, en eene verborgene begeerte gaat er uit tot den Heere, dat Hij toch mogt nederdalen in het hart, en het zegenen met Zijne tegenwoordigheid.

Doch daar zijn bijzondere gelegenheden, wanneer de ziel „den Heere achteraan” kleeft.” Wij zijn even zoo onbekwaam om ze voort te brengen, als wij ze kunnen herroepen. Wij kunnen even zoo weinig een heilig hijgen naar God in onze ziel ontsteken, als wij eene wereld kunnen formeren. Wij vermogen even min eene geestelijke begeerte te scheppen, als wij eene nieuwe zon kunnen maken en die in het uitspannel kunnen plaatsnemen. Wij mogen het Woord van God in de handen nemen en deszelfs bladeren door lezen; maar wij kunnen daar geenen troost uit vinden, het is geheel niets voor ons. Wij mogen op onze knieën vallen en hoorden spreken; maar wij kunnen het hart er niet in doen deelen. Wij mogen ons naar de prediking des Woords begeven, en zelfs onder het henen gaan tot den Heere zuchten, om onze zielen daar te zegenen; maar wanneer wij in de kerk gekomen zijn en zitten onder het gehoor, komt welligt de satan, gelijk een roofvogel uit de lucht, en spreidt zijne verderfelijke en verdorrende vlerken over de

ziel **uit, om** haar te vervullen met de rampzaligste gevoelens, die in zijn eigen helsch gemoed wonen. En zo0 weten wij, hij pijnlijke bevinding, dat het boven onze magt is, dit hijgen naar God in ons te ontsteken. Maar evenzoo weten wij ook, dat het den Heere somtijds behaagt, verzuchtingen naar Hem in ons te werken. Ja, en dat kan zijn, wanneer wij onze kamer op- en nedergaan, zitten aan onzen hard of bezig zijn aan onze aardsche werkzaamheden, dat onze ziel zal hijgen naar den Heere; daar zal een uitgaan 'tot Hem zijn en een belijden, dat niets in Hemel noch op aarde ons vergenoegen kan, dan Hij alléén. Daar is een verborgen weggaan- van-onze betrekkingen en vrienden en alle andere voorwerpen, en een gaan alleén tot God; en zoo vernieuwt Hij al Weder en weder de zielshijgingen naar Zijne geopenbaarde tegenwoordigheid.

Nu, mijne vrienden ! indien gij deze dingen bij bevinding kent — indien gij weet wat het is door de bewerking des Geestes, den Heere achteraan te kleven, en nogtans bij al uw aankleven, weinig anders vindt dan hindernissen en moeilijkheden, lasten op uwe schouders voelt leggen, en geduriglijk beletselen op uwen weg vindt, dan hebt gij dezelfde bevinding als David, gij zijt op het pad, dat velen van Gods kinderen voor u betreden hebben. En de Heilige Geest heeft dit en andere gedeelten van Davids bevinding in het bijzonder aangeteekend, ter vertroosting en bemoediging van hen, die denzelfden Geest hebben, en groepen worden in dezelfde voetstappen te wandelen. Het vertoont dus niet alleen, dat de ziel iets moet geproefd hebben van de goedertierenheid Gods, maar dat, in het achteraan kleven van Hem, zij maar één voorwerp ter navolging, maar ééne begeerte te verkrijgen heeft.

Wanneer iemand zeer naarstig, van den vroegen morgen tot den avond, in zijne bezigheden werkzaam is, vertoont dat ons dan niet, dat hij een zeker voorwerp op het oog heeft, waarop zijn hart gevestigd is? Waar de menech ook naar jaagt, zijne angstvalligheid wijst ons aan, dat hij eene ernstige begeerte heeft, het voorwerp zijner najaging in te halen. Wanneer dan een mensch in opregtheid zeggen kan: „Mijne ziel kleeft U achteraan,” dan wijst dat aan, dat hij vuriglijk en ernstig naar God jaagt. Misschien is hier deze of die -tegenwoordig, die bijsterlijk verward en geplaagd van gemoed is, Om te weten of de Heere wezenlijk zijne ziel bezocht heeft; en hij zegt : „Zijn mijne zonden vergeven? Sta ik aannemelijk in den Geliefden? Ben ik een erfgenaam Gods, en medeërfgenaar met Christus? Heeft de gezegende Geest een werk in mijne ziel begonnen; heeft Hij mij waarlijk levend gemaakt in een geestelijk leven ?” Daar zoude geen aankleven achter den Heere zijn, mijne

Vrienden ! zoo God niet iets aan uwe ziel gedaan had; daar zoude geen hijgen naar Zijne liefde, geen begeeren naar derzelve verwezenl ijking zijn, zoo gij daar niet iets van gesmaakt hadt; daar zoude geen begeeren Zijn, om te gevoelen de uitwerkselen van het verzoenend Bloed ter reiniging van uw geweten van zonde, zoo gij niet eenigermate gezien en gevoeld hadt de vuilheid en snoodheid der zonden, en door het geloof eens de fonteine geopend zaagt; noch zoude er eenige verlangende uitroepen en zuchten naar den Heere zijn, dat Hij Zich zelven der ziel openbare, zoo gij niet hadt gezien eenige schoonheid in den Heerē Jezus, en in uw harte gevoeld, dat niets dan Zijne tegenwoordigheid u wezenlijk vergenoegen en verzadigen kon.

Indien gij daarom in waarheid en bevindelijk weet wat het is, in het verborgen uit te gaan en den **HEERE** achteraan te kleven, in hijginge der ziel, dan zij dit tot uwen troost gezegd, dat gij Hem gewisselijk zult verkrijgen. De Heere heeft dit hijgen in uwe ziel niet ontstoken, om u te leur te stellen; Hij heeft u hier geen gevoel van uwe ellendigheid en rampzaligheid gegeven, als eene voorsmaak der ellende en der rampzaligheid hier namaals ; Hij heeft u geen afschuw gegeven van uwe eigene gerechtigheid, opdat gij zoudt te leur gesteld worden in het ontvangen van Christus gerechtigheid, maar integendeel, wanneer Hij u doet uitvallen uit uwe eigene liefde, dan is het, om de liefde van Hem deelachtig te worden. Hij heeft slechts uwe valsche hopen en verwachtingen te leur gesteld, opdat Hij in uwe ziel zoude inplanten „eene goede hoop door genade.” Juist uw dorsten naar Hem, uw angstvallig begeeren om Hem te verkrijgen, is een onderpand en zekere voorsmaak, dat gij Hem zult verwerven en in uwe armen omhelzen, als uwe gansche zaligheid en eenigste begeerte.

Maar indien een mensch daar weken, maanden en jaren lang kan henen gaan in eene belijdenis, en zich vergenoegen buiten de tegenwoordigheid des Heeren, zonder te hebben dringende behoeften of verlangen, om die behoeften vervuld te krijgen; indien zijne ziel nooit hijgt naar den Heere of verzadigd wordt met de openbaringen van 's Heeren gunst, o! ik zou voor geene duizende werelden in zijne plaats willen staan; want hoe hoog ook zijne verzekering moge gaan, zijne Godsdienst is het bezit niet waard, daar zij noch leven noch kracht heeft. De mensch, die zoo maanden lang kan voortgaan zonder eenig vurig verlangen, ernstig hijgen of dringend roepen naar den Heere, bewijst, dat hij dood in eene belijdenis is, dat hij voldaan is met de bloote uitwendige schil, en de geurige pit niet kent, dat hij zich vergenoegt met dat de menschen wel van hem denken, zonder te zoeken en te hongeren naar de bestendige getuigenissen en inwendige goedkeuringen Gods in de consciëntie.

Maar het is niet, wat wij van ons zelve denken, maar hoe de Heere over ons denkt: „want niet die zich zelve prijst, maar dien de Heere prijst, die is beproefd;” noch veel minder wat anderen van ons denken, want hunne denkbeelden, hetzij goed of kwaad, zullen ons weinig doen. Wij zullen niet geoordeeld worden door menschelijke denkbeelden, maar te staan hebben in de vierschare Gods. En indien het Hem behaagt eenige getuigenis in het geweten te druipen, en ons te verzekeren van ons aandeel in den Zoon Zijner liefde, dan zullen wij ons weinig bekommeren óf te dingen naar de toelagching óf te vreecen de fronselen der menschen; maar geproefd hebbende den rijkdom Zijner genade, zullen wij ons daar mede vergenoegen, en niets meer eischen voor den tijd of de eeuwigheid.

AMEN.

TEEKENEN -GEZIEN EN NIET GEZIEN,

Leerrede over Ps. 74 :9a: *Wij zien onze teekenen niet.*

De Psalm waaruit wij u een gedeelte tot onzen tekst voorlazen, is, gelijk wij zien, niet een van David. Niet alleen zien wij dat uit den titel, waar wij lezen : „Eene onderwijzing van Asaf,” maar ook uit zijne sterksprekende innerlijke bewijzen. Bij voorbeeld: wij lezen in het 6 en 7 vers: „Alzoo hebben zij nu derzelver graveerselen zamen met houweelen en beukhamers in stukken geslagen. Zij hebben Uwe Heiligdommen in het vuur gezet; ter aarde toe hebben zij de woning Uws naams ontheiligd.” Zoodanig eene geschiedenis treffen wij niet aan in de dagen van David, want in zijnen tijd was de Tempel zelfs niet gebouwd; dat voorregt was zijnen -zoon Salomo beschoren, omdat David „veel bloeds op de aarde vergoten had.” (1 Chron. 22:8.) Het wijst ons daarom naar eenen tijd, dat de graveerselen van dezen Tempel met houweelen en beukhamers in stukken geslagen waren; toen het heiligdom in het vuur gezet en Gods woning, dat is, Zijnen Tempel, ter aarde toe ontheiligd was. Daarbij lezen wij vers 8 : „Zij hebben alle Gods vergaderplaatsen (synagogen) in het land verbrand.” Gij weet, dat er ten tijde van David geene synagogen waren, noch eenige zulke vergaderingen voor den tijd der Babylonische gevangenis. Dus hebben wij de sterkste inwendige getuigenissen, dat deze Psalm geschreven werd ten tijde, toen Nebukadnézar den Tempel Gods te Jeruzalem verwoestte; en het schijnt beschreven te zijn door Asaf, een afstammeling van Asaf den zanger, die overgebleven in Jeruzalem, getuige was dezer vernielingen, die door de handen van Nebukadnézar's krijgsknechten bedreven werden.

Wat aangaat de woorden, naar welke ik in deze ure tot u wensch te spreken; daar in vinden wij de uitstorting van Asaf's ziel in deze bittere jammerklagt : „*Wij zien onze teekenen niet.*” Deze teekenen nu, om welke niet aanschouwing hij treurende was, waren zekere uitwendige merkteekenen van Gods bijzonder welbehagen, zekere getuigenissen Zijner tegenwoordigheid, zekere gedenkteekenen of bewijzen van Gods bijzondere tegenwoordigheid om hen te zegenen. Nu werden er vijf dingen in Salomo's Tempel door Nebukadnézar vernietigd, Welke in den tweeden Tempel, die na de Babylonische ballingschap gesticht werd, niet gevonden werden. Vijf gedenkteekenen, geschenken en bewijzen van Gods bijzondere tegenwoordigheid ontbraken er. Het eerste was, *de Arke des Verbonds*; het tweede, het *vuur*

van den Hemel op den koperen altaar; het derde, de *Shechina*, of de wolk, welke op het verzoendeksel rustte; het vierde, de *Urim en Thummim*, die in den borstlap des hoogepriesters waren; en het vijfde, de *Geest der profetie*. Want ofschoon ten tijde van- en kort na de herstelling der profeten Haggai, Zacharia en Maleáchie geleefd hebben; zoo had nochtans de Geest- der profetiën met Maleáchie opgehouden, en verscheen niet weder tot op Johannes den Dooper, de voorlooper van den Heere Jezus.

Zoo zien wij dus, dat er in deze woorden eene grondstelling ligt, waarop eene geestelijke en bevindelijke uitlegging gebouwd mag worden. Wij hebben geene vrijheid, om zoo maar eenige woorden uit de Heilige Schrift op te nemen, en die, volgens onzen eigenen zin en' inbeelding te vergeestelijken. Wanneer er; op grond van de letterlijke meening der plaats geene grondstelling zeker is voor eene geestelijke en bevindelijke Uitlegging, dan steunen wij veeleer op onze-eigene inbeeldingen en doolzieken zin, dan dat wij profeteren naar de gelijkheid des geloofs, en het Woord der -waarheid regt snijden. Nimmer wensch ik eene bevindelijke beteekenis te gronden op eene plaats der Schriftuur, tenzij ik daar *vooreerst* een vasten grond in vinde, waarop ik die kunne bouwen, en *ten tweeden* eenig leven en gevoel daaruit aan mijn eigen hart ontware. "Wanneer wij ons houden aan datgene wat de Geest van God in het geschreven Woord heeft- opgeteekend, en aan hetgene, wat Dezelfde Geest, eenigermate, in onze harten wrochte, dan bewegen wij ons op eenen vasten grond, en voeren eene getuigenis rond, waarover wij ons niet behoeven te schamen.

De jammerklagte der kerk was dan, dat zij hare teekenen niet zag. En alzoo heeft de kerk des levenden Gods, het wedergeboren Zions-geslacht, ook nu dikwerf grondige reden, om dezelfde zwaarmoedige klagte uit te storten. De bewijzen van Gods gunst, de kenteekenen en getuigenissen van Zijn werk der genade aan hunne zielen, zijn dikwerf zoo onzichtbaar, zoo in het donkere verborgen, zoo in wolken der duisternis gehuld, dat de wedergeborene kinderen Gods, uit kracht van hun zielsgevoel, er toe gedwongen worden, de uitdrukking der weeklagt, -hier gesproken, tot de hunne te maken, en te zeggen: „Wij zien onze teekenen niet.”

Wij leiden daarom drie stellingen of waarheden af uit onzen tekst; te weten:

- I. Daar zijn *teekenen*, dat is ken- en merkteeken van Gods bijzondere gunst aan de ziel.
- II. Er is een *zien van deze teekenen*, wanneer het God den H. Geest behaagt daar licht over te werpen; en ten

III. Is er een staat, waarin *die teekenen niet gezien worden*, daar zij bewonden zijn in duisterheid, donkerheid en nevel en.

I.

„Teekenen dan, zijn merkteekenen en getuigenissen van Gods gunst, gedenkteekenen en Eben-Haëzers van des Heeren bijzondere goedertierenheid jegens ons, die als „uitverkorenen in Christus voor de grondlegging der wereld,” als verlost en door het bloed des Zoons Gods aan het kruis op Golgotha, en als wedergeborenen ter regter tijd, door den Heilig & Geest gebragt zijn tot de kennis van ons zelve, en tot de kennis van „den eenigen waren God, en van Jezus Christus, Dien Hij gezonden heeft.” Waar nu, alle teekenen van Gods gunst, en alle getuigenissen Zijner genadige bedelingen gemist worden, daar moeten wij rond uit verklaren, dat het werk der genade niet aanwezig is. Maar laten wij wel bedenken, dat eene volkomene afwezigheid van teekenen, geheel iets anders is, dan de aanwezige teekenen niet te kunnen zien. Het afwezen van teekenen wijst aan een afwezen van leven; terwijl het niet zien der teekenen aantoonde, dat de levende ziel in een staat van zwaarmoedigheid en duisternis is. Daar zijn dan zekere teekenen, merken en bewijzen van het leven in de ziel; en waar deze ken- en merkteekenen ganachelijk gemist en niet gevonden worden, daar hebben wij het ontegenzeggelijkst bewijs, dat de ziel nog dood is in zonden, of slechts leeft bij name.

Beschouwen wij de „teekenen” in het algemeen, dan schijnen daar twee klassen te zijn. Daar zijn sommige teekenen, die, werden zij weggenomen, de zaak zelve, die zij vertegenwoordigen, niet zouden wegnemen. Echter zijn er andere teekenen, die, wanneer zij te vernietigen waren, de zaak zelve, waarvan zij de bewijzen zijn, zouden verdoen. Bij voorbeeld: de kroon op het hoofd van eenen koning, en de troon waarop hij zit, zijn koninklijke teekenen. Maar het wegnemen van die kroon en het verplaatsen van dien troon, waarop de vorst gezeteld is, — het afwezen der beide koninklijke teekenen, neemt nog de koninklijkheid zelve niet weg: de monarch blijft steeds koning, ofschoon de teekenen zijner waardigheid voor dezen oogenblik niet zichtbaar zijn, Om eene gemeenzamer gelijkenis te gebruiken: de mijlsteenen aan den weg zijn zeker merkteekenen van den afstand; en wanneer wij dezelve bereikt hebben, weten wij daaruit, hoe verre reis wij hebben afgelegd. Maar wanneer het geschrift dezer mijlsteenen onleesbaar geworden was, of liever, zoo zij eens geheellijk waren weggenomen, dan zoude daarom den weg en den afstand nog dezelfde blijven. Zoo ook ia eene banknoot

een teeken van waarde : zij heeft geene waarde in zich zelve, maar is slechts een bewijs of vertegenwoordigster van eigendom; en schoon al de banknoot vernietigd mag worden, zoo blijft nogtans het eigendom, waarvan zij het teeken is, hetzelfde voor de maatschappij die haar uitgaf. Ziet daar zekere teekenen of merken van het bestaan eener zaak, welke, hoewel deze teekenen werden weggenomen, de zaak zelve zoude bestaan als te voren. Maar er zijn andere teekenen, die zoo na aan de zaak zelve verwant zijn, dat, indien de teekenen konden weggenomen worden, de zaak, in derzelve mate, zouden ophouden te bestaan. Bij voorbeeld: op eenen zekeren tijd des jaars beginnen de dagen te lengen, de zon rijst hooger aan den hemel, de boomen brengen hunne bladeren voort, de bloemen worden gezien in den lande, het zingen der tortelduive wordt gehoord in het woud, — en wij zeggen : „dat zijn de teekenen der lente.” Maar veronderstelt eens, dat deze teekenen gemist werden; de dagen werden niet langer, de zon bleef even laag in haren loop, noch vervulde geene langere baan in het firmament, dat de boomen niet uitsproten, noch de aarde hare bloemen te voorschijn bragt en nu, wat zoude het gevolg zijn? — wel, juist de verplaatsing dezer dingen, zoude de lente zelve wegnemen.

Het was noodig, dat wij hierin een goed onderscheid maakten, en voor zeker houden, dat er teekenen zijn, welke wegneming de zaak zelve blijven laat; en er teekenen zijn, met- welke wegneming, de zaak zelve vernietigd wordt. Met betrekking nu tot de teekenen der Uoddelijke gunst, de merkteekenen en bewijzen van Gods bijzondere zegeningen, zijn voornamelijk teekenen van de laatstgenoemde soort; dat is: kondet gij de teekenen wegnemen, gij zoudt wegnemen het leven dat daardoor vertegenwoordigd wordt ; en dat wel, dewijl het leven Gods bestaat in zekere gewaarwordingen en gevoelens, zekere ontdekkingen, zekere werkingen, zekere ademing, die, konden zij uit des menschen hart weggenomen worden, het geestelijke leven mede zouden weg roven. Maar ofschoon het voornaamste gedeelte der teekenen, geestelijkerwijs aangemerkt, van de tweede klasse zijn, zoo moet ik echter aanmerken, dat er ook eenige teekenen van de eerste klasse zijn, als bijvoorbeeld : uitwendige vruchten : de vruchten die zichtbaar zijn in een 's menschen leven, gedrag en omgang. Waar deze teekenen gezien worden, zeggen wij nog niet, dat het bewijzen zijn, dat die mensch het geestelijk leven bezit, daar zij gevonden kunnen worden bij hen, die dezelve voortbrengen uit eigengerechtigheid, buiten het Goddelijk leven. Maar het grootste gedeelte der teekenen van Gods gunst-, behooren tot de- laatstgenoemden, dat is: hunne wegneming, zoude het leven Gods vernietigen en uitwisschen. Komt, laat ons onder den zegen Gods, eenige dier teekenen beschouwen ;

en o! dat Hij ons geve te zien, dat deze teekenen door den Heiligen Geest op onze consciëntie% gestempeld- zijn.

1. Het eerste teeken, is naar de getuigenis der Heilige Schrift: „*de vreeze Gods* ;” want het Woord des HEEREN zegt: „de vreeze des HETREN is het beginsel der wijsheid,” en „eene springader des levens, om af te wijken van de paden des doods.” En daarom, dewijl „de vreeze des Heeren het beginsel der wijsheid is,” zoo thoet zij het eerste teeken des geestelijken levens zijn, dewijl zij het beginsel van het geestelijk leven is. Hij dus, wiens Godsdienst begon, zonder de vreeze des HEEREN van boven in zijn hart en consciëntie gewrocht te hebben, begon met God vóór dat God met hem begon; hij vatte zijne Godsdienst aan, voor en alear de Heilige Geest hem datgene gaf, hetwelk de grond der levende Godzaligheid is. En hij, die ze zelve opnam, kan ze wederom neder leggen; hij die aanving in zijne eigene kracht, zal waarschijnlijk eindigen in zijne eigene zwakheid. Hij die de dingen der eeuwigheid aangrijpt, vóór dat de eeuwige dingen hem aanvatten, zal niet alleen kunnen, maar ongetwijfeld, ook werkelijk laten varen, hetgeen hij zoo in het vleesch heeft aangegrepen. „Maar de vreeze des HEEREN is het beginsel der wijsheid,” en werkt als eene fontein des levens. Doch in vereéniging met de vreeze des HEEREN in de ziel, ontstaan er verschillende werkzaamheden uit die bron en fontein, waaruit dit leven afdaalde. In deze vreeze des HEEREN gevoelen wij wat de zonde is. Door deze vreeze des HEEREN wijken wij van het uitwendige kwaad. Door de werking dezer vreeze des HEEREN, worden wij in de tegenwoordigheid van een hartdoorzoekenden God gebragt. Door de ontspringing van deze vreeze des Heeren, als eene fontein des levens in onze zielen, roepen wij tot God om de vergeving onzer zonden, om de openbaring van Hem zelve aan onze zielen, om de bekendmaking van Jezus, om de bewaring van het kwaad, en om ons te leiden in alle waarheid. „De vreeze des HEEREN” dus, is een levend grondbeginsel in eens menschen consciëntie ;geene doode, stilstaande poel, geen regenwaters bak ; maar het is een levende stroom van levend water, welke geduriglijk opwelt van den bodem des harten, en opspringende gelijk de put, waarvan in de Heilige Schrift gesproken wordt: „Spring op, gij pul !” — opspringende in de ziel, als de Geest des HEEREN nu en dan daarop werkt en in gezegende oefening uitstrekt.

2. Een ander teeken van onze uitverkiezing in Christus voor de grondlegging der wereld, en onze verlossing door het bloed Zijns eeniggeborenen Zoons is: „*den Geest der qennde en der gebeden*’ over ons te hebben uitgestort. Dit is de getuigenis, die de HEERE Zelf bij Zacharia gegeven heeft: „Doch over het huis Davids, en over ‘de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten

den Geest der genade en der gebeden." Wanneer de „Geest der genade en der gebeden" uitgestort is over de ziel, bekwaamt Hij de ziel om zich zelve uit te gieten voor God; gelijk Hanna tot Eli zeide, toen deze dacht, dat zij dronken was: „neen, mijn heer! ik ben eene vrouw, bezwaard van -geest; ik heb noch wijn noch sterken drank gedronken; maar ik heb mijne ziel uitgegoten voor het aangezicht des HEEREN," — dat is: zij stortte al hare gevoelens, al hare behoeften, al hare begeerten uit in den schoot van God, Die haar tot Zijnen genadetroon getrokken had. En daar is geen wezenlijk gebed, in welk een staat of op welk eene hoogte der bevinding van het Goddelijk leven wij ook zijn — er is geen wezenlijk gebed, zoo dat uitstorten der ziel in den schoot des Heeren wordt gemist; dat, is: al de lasten, droefheden, beproevingen en moeilijkheden, waarmede de ziel bezet is, bekend te maken en neder te leggen aan de voeten des Heeren. Dit uitstorten der ziel geeft noodwendig geene groote vloeibaarheid te kennen; het doet ons niet denken aan, de zoogenaamde gave des gebeds, maar het geeft ons te verstaan, dat een mensch zich zelve ontboezemt, zijne ziel ontlast, met allen ernst de behoeften zijns harten belijdt; en als zoodanig komt het overeen met het werk des Heiligen Geestes, waarvan in Rom. 8 : 26 gesproken wordt: „de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen," — zuchtingen, die niet zijn uit te drukken. Zoodat deze zuchtingen worden uitgegoten voor Gods aangezicht, ten gevolge der drukking van den last der schuld, veroordeeling, verzoeking, oefeningen en droefheid. En hij, die geene kennis heeft aan, wat heft: is den Geest als een „Geest der genade en der gebeden" te gevoelen, hem bekwaam makende zijne ziel voor den Heere uit te storten; en hij die nimmer den Geest in zich voelde bidden, „met onuitsprekelijke zuchtingen," heeft een merk op zich, dat hij verstoken is van die gave, welke de Heilige Geest het volk van God geeft.

3. Een- ander „teeken" van Gods bijzondere gunst, is *berouw* en droefheid; maar niet „die droefheid der wereld, die den dood werkt," maar de knaging van het vleeschelijk gemoed, niet vleeschelijk berouw, noch de bloote werkingen van het natuurlijk geweten, maar gelijk de Schrift spreekt, een „berouw ten leven." „Zoo heeft God ook den Heidenen het berouw ten leven gegeven;" ¹⁾ of, zoo als op eene andere plaats gezegd wordt: „eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid." ²⁾ Dit berouw bestaat niet slechts in de overtuiging van schuld, noch de weeën der wroeging, daar deze een mensch hebben kan, ofschoon zijn hart gansch

1) Hand. 11: 18, naar de Engelsche Overzetting.

2) 1 Cor. 7 : 10, staat in de Engelache Overzetting: „een onberouwelijk b e r o u w tot zaligheid."

ledig is van genade; gelijk ook een misdadiger in het ondergaan der straf wroeging der consciëntie kan hebben, en gelijk sommige doodslagers somtijds zoo gekweld werden door de herinnering aan hunne moorden, dat zij zich zelve in de handen des regters overgaven, dewijl het hen onmogelijk was dien ondragelijken last langer te torschen. Alzoo kan er in den onbekeerden, en ledigen van de genade Gods, sterke pijnen van wroeging, overtuiging van schuld en gewaarwordingen van de geduchte wrake Gods tegen de zonde wezen; en evenwel geene droefheid en berouw zijn ten leven, maar de droefheid der wereld, die den dood werkt — het begin en de voorsmaak van eene nimmer eindigende rampzaligheid. Maar waar het berouw ten leven door den Heiligen Geest gegeven wordt, daar zal niet alleen zijn de pijnen der schuld en de overtuigingen der zonde, maar ook de inplanting eener plegtige haat, verfoeiing en afkeer van die zonden, die zwaar op de consciëntie liggen, en van ons zelve, daar wij ons zóó in de ongerechtigheid wikkelden.

4. Een vierde „teeken” van Gods bijzondere gunst en kenmerk Zijner levendmakende genade is, *het geloof in den Heere Jezus*. De boodschap, die de apostel predikte, was: „bekeering tot God, en het geloof in den HEERE JESUS CHRISTUS.” De Heere Zelf ving Zijne prediking aan, met deze woorden: „Bekeert u, en gelooft het Evangelie.” Vroeger of later ontvangt ieder wedergeboren kind van God iets van het geloof in den Heere Jezus. Niet, dat dit altijd in het eerste komt. In het levende Gods geslacht zijn verschillende staten en trappen van bevinding. Daar zullen er zijn, die door God zijn wedergeboren in het geestelijk leven, die „de vreeze des HEEREN als het beginsel der wijsheid,” in zich hebben, die den „Geest der genade en der gebeden” in zich uitgestort hebben, die berouw hebben, en van hunne ongerechtigheden tegen God zich bekeeren, en zich zelve voor Hem haten; en evenwel heeft Jehova de Heilige Geest nog Zijne verbonds-bediening aangaande hen niet vervuld, in het, uit de dingen van Christus te nemen en het der ziele te verkondigen. Want het geloof in den Heere Jezus ontstaat uit eenige ontdekking van Christus aan de ziel, door den Heiligen Geest, door een nabij brengen van Christus, door eene zalving der oogen met oogenzalf, waardoor eene straal van Christus bloed en gerechtigheid wordt opgevangen, en Zijn heerlijk heil eenigermate bekend wordt. En ieder, dien de Heere door Zijn gezegenden Geest levend maakte, en die daar nog niet toegekomen is, kan nooit eene vaste en bestendige rust noch vrede genieten; terwijl eens menschen Godsdienst, die buiten eene openbaring van Christus aan zijne ziel met vergenoegen kan rusten, zeer te betwijfelen is. Schuld, overtuiging, de werkingen van Goddelijke droefheid, een diep gevoel van

verfoeijing en walging van zich zelve, zal een mensch zoo in het stof drukken, hem zoo uitschudden van alle gerechtigheid van het schepsel, en ontledigen van alle vleeschelijke Godsdienst, dat niets minder dan de toepassing, bekendmaking, ontdekking, en genadige openbaring Christi zijne ziel vergenoegen, of de wonden zijner bloedende consciëntie verbinden kan. Daarom, mijne vrienden! beschouwt u zelve als slechts levende in naam, wanneer gij het er mede doen kunt, zonder eene openbaring en ontdekking van Christus in uwe zielen.

5. Liefde tot *Gods volk* is ook mede een „teeken,” dat God ons van eeuwigheid uitverkoren heeft; gelijk de apostel Johannes ons dit duidelijk aanwijst, als hij zegt: „Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven” (niet slechts dat *wij overgegaan zijn*, maar „*wij weten*, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven,“) „dewijl wij de broeders liefhebben.” Hier omtrent tasten velen mis. — Huichelaars, geheel bedorvene naamchristenen, en andere verwaande karakters- — dat onkruid onder de tarwe, die bokken onder de schapen, verblijden zich eenig bewijs te kunnen vinden, ter hunner opbeuring, en grijpen gretig naar eenig teeken of getuigenis, waardoor zij de angsten en pijnen van hunne consciëntie konden stillen. Menigeen vat derhalve deze getuigenis in het Woord aan, die nimmer deze getuigenis inwendig van God ontvangen heeft. Maar wie beminnen zij? Degenen, die hen vleijen, die hoog van hen denken, die hunne Godsdienst willen ondersteunen, die gelijk zij over de leer denken, of die op eenige wijze aanminnig, vriendelijk en goedaardig zijn, en dit noemen zij Gods volk te beminnen. Zij verzekeren zich, uit den dood in het leven overgegaan te zijndewijl zij de broederen liefhebben. Maar gevoelen zij eenige liefde tot de beproefden, de geoefenden, de door zonde belasten, de benaauwden, de door den satan aangevochtenen? Beminnen zij de getrouwe, vrijmoedige, onverschrokkenen krijgsknechten van den grooten Leidsman onzer zaligheid? Gevoelen zij hunne genegenheden uitgaande tot hen, die opregtelijk met hen handelen, en de valsehe bedekselen huns harten — zoeken weg te nemen, en welke niet om te koopen zijn, noch door gunst noch door geld, om te zeggen, wat zij niet gevoelen? Gevoelen zij liefde tot de zulken? — O neen! dat zijn voor 't minst de laatste personen, die zij liefhebben. De vriendelijken, de aanminnigen, degenen, die hen nooit door eenig woord ontsteltenis aanbrenge, noch verwonden, die kunnen zij liefhebben; maar de opregte, de eerlijke, de naauwgezette, de eenvoudigen, van harte kinderen Gods, die hunne wezenlijke gedachten niet durven vermommen, wanneer zij geroepen worden die uit te drukken, — deze haten zij met een volkomenen haat, en houden hen voor hunne vijanden. Daarom, aleeer gij u

zelveu onder de levende zielen reket, omdat gij het volk van God liefhebt., moet gij wel onderzoeken en beproeven het volk, dat gij bemint. Zijn het de verbrokene van harte, de boetvaardigen, de treurendeu, de zuchtendeu, de verdrukten Gods?! Gevoelt gij eene zielsvereening met hen, zoo dat gij met hen vereenigd zijt met banden van liefde en toegenegenheid, een medegevoel met hen in hunne droefheden en beproevingeu in u ontwarende, en niet slechts gevoelende, maar dat ook openbarende door uwe woorden en daden? Niet gelijk die huichelaars, waarvan bij Jacobus gesproken wordt, die Zeggen: „gaat henen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd, schoon zij niet geven de nooddruftheden des ligchaams ;” maar handelende overeenkomstig uwe belijdenis, en het diepe medegevoel uws harten, door uwe woorden en daden te openbaren.

6. *Liefde tot Christus*, dat is een ander „teeken” van Gods bijzondere guust. „Indien iemand den Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij *eene vervloeking, Maran-atha*, — de **HEERE komt!**” Welke plegtige woorden, van eenen, door den Heiligen Geest gedrevenen Apostel ! Hij wil zeggen, dat elk wie leeft of sterft, zonder deze liefde tot Christus in zijn hart te hebben uitgestort, — want hij kan niet begeeren, -dat de vloek des Heeren zou rusten op het levende geslacht, dat nog niet gebragt is in het genot der liefde van Christus, — maar hij die leeft en sterft zonder de liefde tot Christus, „eene vervloeking zij ;” en dit schijnt door het volgende bevestigd te worden. — „*Maran-atha*,” dat is : „de **HEERE komt**,” om Zich zelveu aan dien mensch te wreken. Doch waar eenigermate geloof in Jezus is, daar zal ook eenigermate liefde tot Hem wezen. Geloof en liefde gaan geëvenredigd te zamen. Zoo veel geloof, ook even zoo veel liefde; zoo dat hij, die door de zoete getuigenis van Jezus aan zijne ziel in den Heere Jezus gelooft, ook naar de mate zijns gëloofs, eenige liefde zal hebben tot den Verlosser, Dien Hij zijne warmste en teederste toegenegenheden waard schat.

7. Een ander „teeken” wederom van Gods bijzondere guust — ik mogt inderdaad wel zeggen, het grootste aller teekenen — is, „de getuigenissen des Geestes met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.” Eenige teekenen zijn onmiddelijk, andere teekenen zijn meer middeljik, dat is, zij worden door een middel gezien. Sommige teekenen zijn gelijk de zon, die op eens menschen aangezigt of in zijne oogen schijnt: hij gelooft, wat hij ziet. ‘Andere teekenen zijn gelijk dezelfde stralen, schijnende op eenen spiegel. Zij schijnen niet regtstreeks op hem, maar hij ziet ze teruggekaatst in dat heldere glas, hetwelk die stralen opvangt. Zo0 zijn sommige „teekenen” terugkaatsende, middeljike teekenen; dat is, dat een mensch zekere- gewaarwordingeu in zijn hart ontvangt; hij ziet in het Woord van God — het glas

en de heldere spiegel der waarheid (Jac. 1:23), juist dezelfde bevinding, die hij doorwandeld; en **zoo** kaatst er zich een Hemelsch licht uit den spiegel **in** zijne ziel. Wanneer Jehova de 'Heilige Geest licht werpt op Zijn eigen Woord der waarheid, en op Zijn werk in de ziel, bestempelt Hij, meer of minder, eene levende getuigenis, dat de bevinding **waarheid en Goddelijk** is. Maar **toch**, hoe het is, niets kan wezenlijk de levende ziel vergenoegen, dan eene onmiddellijke getuigenis van God **Zelven**. Hij moet het licht der stralen zelve hebben, niet door de terugkaatsing des spiegels, maar **regtstreeks en** onmiddelijk in zijne zielstroomende uit de heerlijke „Zon der Gerechtigheid ;” de Geest Zelf zijne gezegende, inwendige **getuigenis** aan zijnen geest gevende, dat hij is wedergeboren, dat hij is een kind des levenden **Gods**, van alle eeuwigheid in Christus uitverkoren, **vergevinge** ontvangen hebbende door het Bloed der verzoeninge, **geroepen door den levendmakender** Geest, en verzegeld tot een erfgenaam der heerlijkheid.

8. Nog een-ander „teeken” is, **een leven en wandel overeenkomstig het Evangelie**. Opregtheid, eerlijkheid, eenvoudigheid, nedrigheid, een wandel die, zij het dan niet voor ons **zelve**, toch voor anderen, het Evangelie van den Heere Jezus Christus blijkt betamende te **zijn**, — dit zijn **teekenen** van de genade **Gods**. En hoewel **dit bewijs**, dikwijls voor ons zelf geen bewijs is, omdat wij **zoo** vele **zonden** zien vermengd met alles wat wij spreken en doen, **zoo** dat het **bewijs** verdonkert, ja **somtijds** geheel schijnt verloren te **wezen**. — **Gods** volk nogtans, wiens **oogen** geopend zijn om **overeenkomstig** de waarheid te zien, kunnen dit bewijs bemerken; en wat meer zegt : waar zij dit bewijs niet vinden, daar gebiedt hun den **Woorde Gods** en de consciëntie, des menschen **Godsdienst** in twijfel te trekken. Waar **dus** een algeheel gebrek heerscht **van zedelijke opregtheid, eenvoudigheid, eerlijkheid en nauwgezetten wandel**, of waar eene openbare afwezigheid is van de vruchten der liefde tot **Gods** volk, of van die duidelijke merken en groote schetsen van een Christelijken wandel, die in de Heilige Schrift is opgeteekend, — in dat -geval zijn **wij** gehouden te zeggen, dat het **leven Gods** daar niet bestaat, of het moest zijn, dat de mensch in een verafgezakten toestand verkeert. **Het** is maar niet goed dat er wintertijden zijn (gelijk ik straks wensch aan te tooien), waarin de boom dezelfde **blijft**, schoon de vruchten afgevallen zijn ; maar wij hebben te- Verwachten dat die boom ook vruchten draagt op **eenen** anderen tijd des jaars. Indien daar nooit eenige bladeren, bloesems noch vruchten gezien worden, dan **worden** wij geroepen te verklaren, dat **die boom** dood is.

Doch overwegen wij in de tweede plaats: *Wat* het is, **deze teekenen te zien?** Daar is een „zien” ván de **teekenen**; want indien dit **zoo** niet ware, welke plaats was er dan voor de uitstorting dier jammerklagt in onzen tekst? Waarom toch zou de profeet **zoo** erbarmelijk geklaagd hebben: „Wij zien onze **teekenen** niet;” tenzij zij bij tijden te zien waren? Waren zij nooit zichtbaar, dan zoude zijne iammerklagt ongegrond wezen; en derhalve wijst ons deze klagte aan, dat er tijden en gelegenheden zijn, dat deze **teekenen** kunnen gezien-, en andere tijden en stonden, dat zij niet kunnen gezien worden.

Doch, om een weinig tot eene onzer voorgaande ophelдерingen weder te **keeren** — de weg des levens wordt in de Heilige Schrift een **grootte** weg, een pad en dergelijke genoemd, als **eenen** weg aanwijzende. Daarom hebben **zij**, die dezen weg bewandelen, op -verschillende tijden en plaatsen zekere landmerken aangetroffen, welke de Schrift noemt: „**teekenen** ten goede,” — **Eben Haëzers**, „**steenen** der hulpe.” Maar wat wordt er vereischt om dezen te zien? Buiten twijfel wordt er voornamelijk *licht* gevorderd. Al stonden de bakens op hunne plaatsen, de mijlsteenen waar zij wezen moesten, en hunne opschriften goed leesbaar, **zoo zouden** zij allen van geene nuttigheid zijn, indien het donker was, en het licht dus ontbrak. Daarom, licht is voor de ziel **noodzakelijk**, om **onze** „**teekenen** te zien;” en wel dat licht, waarvan in de Psalmen gesproken wordt: „Bij U, **HEERE**! is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht;” overeenkomstig des **Heeren** uitdrukking: „**Het** licht des levens”. Hèt licht dat wij noodig hebben om onze **teekenen** te zien, is dus niet het maanlicht der bespiegeling, noch het koude noorderlicht der leere, noch het dwaallicht van bedrog, noch het sterlicht, hetwelk **flauwelijk** uit vermolernde **bewijzen** schemert, noch „de spranken, die wij zelf ontstoken hebben”, hetwelk voortgebracht wordt door het tegen elkander slaan van keiachtige harten en stalen consciëntie%. Alle die onderscheidene lichten zullen zeer ongenoegzaam zijn, om ons den weg te vertoonen, die over bergen en door valleijen zich uitstrekt. Wij hebben een klaarder, een helderder, een krachtiger licht noodig dan een lantaarn, of eenig beneveld licht door ons **zelve**n ontstoken ons kan verschaffen, zullen wij de gansche uitgestrektheid des wegs, die vele mijlen door eene landstreek lijdt, ontdekken. Niets minder dan het licht der zon, kan ons dien langen weg vertoonen, en dus niets, dan **Gods** licht, dalende in onze harten, kan immer den weg’ verlichten, zoodat wij onze **teekenen** zien kunnen.

Daar zijn derhalve tijden, wanneer het den HEERE behaagt, Zijn werk in onze zielen te verlevendigen; de genadens, die **Hij** Zelf inplante uit te lokken, en op dat geene te schijnen, hetwelk Hij Zelf heeft daargesteld. Somtjids, bijvoorbeeld wordt de *vreeze des HEEREN* door den gezegenden Geest. aangedreven, en zij opent zich als eene fontein des levens. Dan worden ons sommige bewijzen toegedeeld, en wij leiden eenigen troost af uit de getuigenis, die wij in ons hebben — niet eene levenloose belijdenis, niet eene toegeschroeiende consciëntie; niet een verhard hart; niet dat wij overgegeven zijn aan de kracht der zonde, noch verlaagd tot eene algeheele zorgeloosheid; maar dat wij in ons hebben eene fontein des levens, opspringende in boetvaardigheid, Goddelijke droefheid, haken en zuchten naar den HEERE, om de openbaringen zijner bijzondere zegeningen. Zoo ook, met betrekking tot het teeken van „den Geest der genade en der gebeden.” Wanneer deze „Geest der genade en der gebeden” in gezegende oefening wordt uitgelokt, dan heeft den mensch eene inwendige getuigenis, dat „hij biddende is in den Geest;” hij gevoelt dat hij God aanbidt „in Geest en in waarheid” — dat hij nabij getrokken is tot den troon des Allerhoogsten; dat er eene kracht, eene bovennatuurlijke kracht is, die in zijne ziel werkt, en hem bekwaam maakt om zijne smeekgebeden en begeertens aan Gods voeten uit te storten. De mensch die den Geest der genade en der gebeden ontvangen heeft, weet wanneer zijne ziel daar mede beweldadigd is. Zoo niet, er zijn vele redenen te geloven, dat hij die nimmer ganschelijk ontving. Alzoo ook, wanneer een mensch er toe gebracht is, zich zelve te verfoeijen in stof en asche, en treurende en zuchtende en kermende, bezwaard zijnde vanwege de zonde, waarin hij zoo verstrikt is, en de strikken en vallen in welke zijne voet gevangen is geworden, en zich zelve te verfoeijen als een groot beest voor God — voor zoo ver zijne ziel in hem vernederd en verbroken is, heeft hij eenig bewijs, eenig „teeken”, „dat hij niet is „overgegeven in eenen verkeerden zin”, — daar in heeft hij eene inwendige getuigenis, dat hij niet een is dergenen, die de zonde als eene lekkere bete op hunne tong leggen, en geene smart gevoelen van wege hunne snoodheid en vuilheid voor den hart-doorzoekenden Jehova; en ofschoon het hem geene rust, noch vrede voor zijne consciëntie of wegneming zijner schuld aanbrengt, nogtans is hij eenigermate verbroken van hart en verslagen van geest geworden; en hij zoude veel liever zijn gansche leven in het stof des ootmoeds en de gestalte der boetvaardigheid zijn, dan verhard in zorgeloosheid, of in een ijdel vertrouwen berusten.

Wederom, wanneer hij eenigermate het geloof in Christus

deelachtig is — wanneer hij, eenigzins naar de mate des Geestes werkinge, het bloed, de gerechtigheid en de genade van Immanuel mag mijnen en verwezenlijken; wanneer het geloof uitgaat en in beoefening is, en met uitgebreide armen Christus omhelst, zoo als hij op eene geestelijke wijze kennis aan Hem heeft — ik zeg, daarin heeft hij een bewijs, een kenteeken, een „teeken”, dat hij een deelgenoot dezer-groote verlossing is; en hij heeft, meer of minder, in zijne ziel, dat hem voldoen en overreden kan, is het dan niet zóó diep, zóó krachtig en zóó blijvende — maar zoo lang het duurt, zoo lang de Hemelsche gewaarwordingen blijven, zoo lang het gezicht nog niet is verdwenen, heeft hij zachte maar nogtans aangename getuigenissen voor zich zelve van zijn eeuwig aandeel in het bloed des Lams. Evenzoo, wanneer hij Gods volk bemint, en zijn hart van toegenegenheid jegens hen ontvlamd gevoelt, eene vereeniging der ziel bevindende met het arme en verzochte, geoefende en beproefde, en veroutruste volk, en gevoelt dat er geene onopregtheid is in zijne harts-togten, maar dat er eene wezenlijke gemeenschap des geestes en een teder tncdegevoel der ziel is — wanneer- en zoolang deze gezegende gevoelens in beoefening zijn, heeft hij daarin eene zoete getuigenis, dat hij „uit den dood overgegaan is in het leven,” dewijl hij Gods levendgemaakte kinderen lief heeft. Maar bovenal, wanneer „de Zon der Gerechtigheid” Haar licht mededeelt, en de Geest Zelf Zijne onmiddellijke getuigenis bevestigt — dan in het bijzonder, en boven alle tijden en gelegenheden, zal hij een bewijs hebben, dat hij zijne teekenen zien, en mogen gelooven, dat zijn naam geschreven is onder de levendigen in Jeruzalem.

111.

Doch wenden wij ons tot de keerzijde van de schilderij. De meeste Evangelie-dienaars zijn ganschelijk voor de heldere zijde — niets te spreken, dan van vertroosting door des Geestes getuigenis in de ziel, en hoe de kinderen Gods wandelen in het licht, het leven, de vrijheid en de liefde. En wat is het gevolg? — **Zij** bouwen de huichelaars op, en degenen, die slecht leven in naam, worden gepleisterd met looze kalk; terwijl zij beangsten en moedeloos maken de wedergeborenen, die een teder geweten met zich omdragen, maar toch moeten bekennen, dat die zaken gansch zeer van de hunne verschillen. Neen, wij hebben de beide zijden der vraag te beschouwen. Wij lezen vs. 16 en 17 in dezen Psalm — en het is eene aangename getuigenis des HEEREN: „De dag is uwe;” „Ja” zegt de Geestledige naamchristen — „dat is

duidelijk genoeg." Maar dan: „Ook is de *nacht* Uwe." Wat dunkt u daar van? — „Gij hebt gemaakt *den zomer*;" — „Ja" zegt de doode rechtzinnige belijder, — „God maakt den zomer; en het is altijd zomer bij mij." Maar luister wat de HEERE verder doet, — „zomer en winter hebt Gij geformeerd," dus ook den winter schept de HEERE. Daarom, indien gij alleen kent den HEERE, die den dag maakt en geene kennis hebt aan Jehova, die den nacht maakt; indien gij slechts de HEERE kent, die den zomer maakt; en niet den HEERE kent die den winter formeert, dan hebt gij nog geene kennis aan den God des Bijbels, dan kent gij Hem niet, gelijk Hij Zich in de Schrift geopenbaard heeft. Meen dan toch niet, dat gij kennis hebt aan „den eenigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Hij gezonden heeft," tenzij gij Hem kent, zoo als Hij zich in de Heilige Schrift ontdekt heeft, als een God, Die-zomer en winter, dag en nacht maakt. Er is dus ook, *nacht en winter voor de ziel*. En dat wordt dan gevonden, als wij „onze teekenen niet zien;" en de zoete bewijzen, niet in wezen, maar bevindelijkerwijs verloren zijn — verloren, niet door de wegneming van hun bestaan, maar uit de gewaarwordingen door beneveling en verduistering.

Doch om het zinnebeeld van zoo even eenigzins te vervolgen. Wat wordt er vereischt om de teekenen-te zien? — Dag, helder dag; de heerlijke Zon aan den Hemel, hare gezegende stralen over bergen en dalen, vlooden en velden schietende, was noodzakelijk om het breede landschap over te zien. En het afwezen hier van — de terugtrekking, het schuilgaan van dezen heerlijken klot des daags, zal juist de tegenovergestelde uitkomsten opleveren aan ons; en wij, in dien staat zijnde, „zien onze teekenen *niet*." Maar deze schaduwen der duisternis kunnen zeer onderscheiden zijn, — dat is; zij kunnen uit verschillende oorzaken ontstaan. Bij voorbeeld: daar kan uit eene diepe mijn eene wolk van pikdonkeren rook opgaan, die, door zich te verspreiden, het geheele half-rond bedekt, en daardoor al de paden, die voor ons uitgestrekt liggen, verdonkeren. Zoo is het *ongeloof*, die zwarte wolk; die pielaar van donkerheid, stikdonkere duisternis, welke uit den bodemlozen put opwelt. Wanneer het ongelooft, met zijne wolken van pikachtige duisternis, zich in de ziel verheft, dan worden alle teekenen verdonkerd, bedolven en verborgen, omdat het zich zelfs over de fondamenten der waarheid verspreidt, gelijk de Psalmist zegt: „Indien de *fondamenten* omgestooten worden; wat zal de rechtvaardige doen? ¹⁾ Bunjan heeft hier omtrent eene treffende uitdrukking. Zinspelende op

¹⁾ Ps. 11 : 3. Naar de Engelsche Overzetting.

de gewaarwordingen van ongeloovigheid, zegt hij: „Het was, alsof mijn gordel van mij was weggenomen;” dat is : zijne kleederen waren niet meer in eenen voegzamen staat aan hem gebonden, „om met lijdzaamheid te looien, de loopbaan die hem was voorgesteld,” maar al zijne lendenen waren ontbonden, en **hij** was in een staat van volstreckte zwakheid. Alzoo, wanneer deze zwarte, donkere wolk van ongelooft opkomt uit de diepten der grondelooze put, dan verdonkert en benevelt **zij** het Woord van God, en in onze bevinding zoowel ieder uitwendig als ieder inwendig teeken, zoo dat wij gansch onbekwaam zijn eenig teeken te zien, hetzij van het bestaan van God, of van Christus, of de onderwijzing des Heiligen Geestes, ‘of iets van een Goddelijk werk in Onze harten- en consciëntien.

Maar de weg waarvan ik sprak, kan ook verdonkerd worden door eenen mist en nevel, die zich in de lucht verspreidt. Veronderstelt eens, dat gij en ik op eenen hoogen berg stonden, en staroogden op de uitgestrekte gezichten, en bewonderden de schoone dalen, de vruchtbare velden, de voorbijvlietende rivieren en vruchtbaar makende fontijnen ; en niet alleen dat wij dit alles zagen; maar ook bemerkten wij klaar den weg, dien wij gegaan waren, de hoogten die wij waren overgetrokken, de valleijen in welke wij verborgen waren geweest, de dorpspitsen die wij op onzen weg hadden waargenomen, en de steden die wij doorgetrokken waren. Maar ziet, terwijl wij dat schoone verschieft begluurden, pakten zich rondom ons wolken te zamen, en nevelen en misten daalden neder uit het opperste der lucht. Zouden zij niet zoo wel ons, die daar stonden omsingelen, als dat de toppen der bergen daardoor bewonden werden? Waar is nu de weg? of liever, wat zien wij van den weg? Is niet het gansche landschap verdonkerd geworden, en den weg, welchen wij gekomen zijn, ten eenenmale onzichtbaar? Welnu, zoo ook is het met de nevelen en dampen des ongeloofs, die uit des menschen zinnelijk gemoed opwellen, en zich over het gansche werk Gods in zijne ziel verspreiden. Deze misten en dampen verbergen al onze bewijzen, verdonkeren al onze getuigenissen, sluiten al het werk van God in het duistere op, en zoo „zien wij onze teekenen niet.” Geene vreeze Gods in de ziel, geene Goddelijke droefheid over de zonde, geen liefde tot Christus, geene zoete getuigenis van ons aandeel aan het bloed des Lams wordt er gezien; alles is verdonkerd, beneveld en verduisterd door de misten en nevelen die zich over onze zielen verspreiden.

Maar daar is eene derde oorzaak, waardoor wij onze teekenen niet zien, Veronderstelt: iemand heeft een goed eind

wegs gereisd ; doch ziet, ten laatste leidt hem zijn weg in eene vallei — in eene diepe laagte tusschen zeer hooge bergen. Kan hij nu daar zijnen weg zien? — Wel neen, immers! daar zijn vóór hem en achter hem verhevene bergen ; en deze bergen sluiten voor hem den weg, zoo dat hij niet kan zien het pad dat hij kwam, en slechts de plaats, waar hij op dit oogenblik is, herkennen en bezigtigen kan. Alzoo ook, wanneer de levende ziel komt in de valleijen des ootmoeds. — „het dal Achor's” gelijk de Heilige Schrift spreekt, in de vallei van verwarring, duisternis, zielverzoeking, verfoeiing en walging van zich zelve; — wel, deze bergen van voren en van achteren, blokkeren zijne beschouwingen. Wil hij, naar den wensch zijner ziel, terug zien op den afgelegden weg, dan is er een zeer groote, zwarte, mistroostige, rotsachtige berg, die hem dáár alle gezigt belet; het is afgesneden, en hij, verwondert zich slechts, hoe hij daar gekomen is, waar hij is. Maar hij is daar, en weet niet daar uit te komen. En dan den weg, die voor hem ligt! — Ja, hij ziet hem niet, want daar zijn zoo wel bergen vóór hem als achter hem. **BOZÉZ** vóór zich, en **SÈNE** achterwaarts. (1 Sam. 14 : 4). Zoo dan, deze bergen van beproeving, van moeilijkheid en van verzoeking, deze ruwe en ruige bergen, welke hunne verhevene spitsen tot de wolken verheffen, schijnen voor zijne oogen gereten en pijnigende voeten onoverkomelijk; en niet alleen ondoorgaan kelijk, maar zij benemen ook alle gezigt dier hemelsche landstreek, dewelke het doel zijner reize is, en waar henen hij zijne vermoeide en afgesloofde treden rigtende is. Hij kan zijne „teekenen niet zien;” de **Eben-Haëzers** zijn verborgen, de mijlsteenen, welke zijn pad aanduiden, zijn allen onzichtbaar geworden door de beletselen, die tusschen hem en dezelve ingekomen zijn.

Maar wij lezen daarenboven ook, dat „de zon haren ondergang weet” en dat „de **HEERE** de duisternis beschikt, en het wordt nacht.” (Psalm 104 : 19, 20). Zoo zal een kind van God somtijds al zijne teekenen uit het oog verliezen, door het ondergaan der zon over hem. Op verschillende wijzen wordt het gezigt der landmerken benomen: daar is een ondergaan der zon en het wordt nacht, zoowel als de duistere wolken van ongelooft, de misten en nevelen van het wantrouwen, en de hooge spitsachtige bergen, die den weg sluiten in de valleijen des ootmoeds. Zoo kan een kind van God somtijds in een' staat van donkerheid geraken, zonder dat hij zeggen kan, hoe hij daar kwam. Maar hij is in het donkere, omdat de zon is ondergegaan, hoewel hij zich niet van zijne plaats bewoog; want de zon gaat zoowel onder over eenen die staat, als over eenen die voort reist. Dus kan een mensch op dien

berg staan, welken ik beschreven heb, doch wanneer de zon onder ging, zou de landstreek uit het gezigt verloren geraken; het zou overal voor -zijn oog donker en duister zijn. Zoo ook, wanneer de „Zon der gerechtigheid” onder gaat — wanneer „de HEERE de duisternis beschikt,” en al de stralen dier heerlijke fontein van licht worden weggenomen, door de terugtrekking des KlootsZelven; dan bedekt de duisternis het harte des menschen, hij tast naar den wand gelijk de blinde, en als dien, die geeneoogen heeft, hij struikelt in verwoeste plaatsen, gelijk. de dooden. Alles rondom hem is donker, en hij is duister voor alles. Hij ziet zijne teekenen niet, noch de Zon, die deze teekenen zichtbaar maakt. En hij zit daar treurende, in het donkere ter neder, tot dat het den HEERE behaagt, bij vernieuwing de Zon over zijn ziel te doen opgaan.

Ziet daar, meer of minder, het doormengde pad van den Christen — zoo is de zwakke schets van den weg, waar langs de HEERE Zijn volk door deze woeste wildernis leidt. Maar Gods volk kan zich niet vergenoegen met „hunne teekenen niet te zien.” Het is hun een voorwerp van bittere klagt en weedom. De huichelaars en geveinsden in Zion eigenen zich de taal der geloovigen toe; want daar is niets zoo gemakkelijk, dan eenige der uitdrukkingen van Gods beproefde familie tot de hunne te maken. Men vindt onder de Christen-belijders menschen, die nimmer door God zijn wedergeboren ten leven, die, wanneer zij in gezelschap van Gods volk zijn, hunne hoofden laten hangen, gelijk eene bieze, en de gebaarden en de taal van het levende Zions-geslacht navolgen en naäpen. Het is ook bij hen: „Ik ben zoo donker, zoo doodig, zoo vleeschelijk, zoo ongeloovig.” Gij hebt volkomen gelijk, *gij zijt* zoo, omdat gij altijd *zoo waart*, — nooit waart gij anders. Buiten twijfel zijt gij doodig, dewijl gij dood zijt in de zonden; ongetwijfeld zijt gij vleeschelijk, omdat gij nimmer geestelijk waart; het is waar, gij zijt koud, want gij ontvingt nooit eene verwarmende straal uit de zon der gerechtigheid. Het is dan niet, om doodig, koud en vleeschelijk te zijn, maar het komt er maar op aan, wat wij daar onder- en in gevoelen. Wat dunkt u: wanneer een reiziger, die de rotsachtige Alpen overtrok en naspeurde, en de zon onderging, of dat er zich dampen en nevelen opdeden — ik zeg, zoude zulk eenen dan zeggen: „Hoe duister is het hier! Ik ben geheel in het donkere; gewisselijk, hier ben ik op het regte pad. ()! de zon is ondergegaan, en daar in heb ik het bewijs, dat ik op den regten weg ben,” en hij zou zich zelfs vermaken in de donkerheid, die hem omringde, en die het landschap onzichtbaar maakt? Zoudt gij niet zeggen, dat die man een dwaas, ja dolzinnig was? Of op den rand der eeuwigheid te staan, met

de belijdenis : „ik ben zoo verduisterd, ik ben doodig, ik ben vleeschelijk, ik ben wereldsch, ik ben hebzuchtig, enz.” — deze gevoelens zoo maar op te rapen als zoo vele bewijzen, en dit valsche geld bij een te zamelen en het voor echt goud ‘uit te geven; met deze slechte munt in de handen onder Gods volk te gaan, en die als Hemelsche munt te doen doorgaan! — O! iedere levende ziel zoude die uit zijne handen willen rukken, en het als een toonbeeld stellen, dat het valsche munt is. De wedergeborene kan — en maar al te veel is hij onvruchtbaar, duister, ongevoelig, vleeschelijk en doodig; maar hij acht zich onder die doodigheid niet gelukkig, zijne donkerheid is hem niet tot blijdschap, noch strekt zijne onvruchtbaarheid hem tot vertroosting. Het zal onder de werkingen des Heiligen Geestes, hem eene stoffe van klagen zijn, het zal hem smart, droefheid, eene plage en last wezen : zijne kwale is hem even zoo weinig tot vertroosting, als een teringlijder inoed scheidt uit zijn hoesten, of een, die de koorts heeft, uit de brandende gevoelens der hitte, zich troosten laat, of iemand die van een gebouw valt, zich kan vermaken met zijne gebrokene ledematen. Hij heeft behoefte aan een zeker, een gezegend geneesmiddel; hij moet leven hebben in plaats van doodigheid, licht in plaats van duisternis, geestelijkheid in plaats van vleeschelijkheid, Hemelschgezindheid in plaats van aardschgezindheid, een hart dat verwijd is, om den weg van Gods geboden te loopen, in plaats van traagheid, luiheid en zorgeloosheid.

Wij zien onze teekenen niet;” — dat is de taal der jammerklagt. Nu, waar zijt gij? Zijt gij daar? Gij verstaat dat zekerlijk niet, indien gij geene teekenen had. En indien er geene teekenen te zien waren, wat heeft dan de Psalmist kunnen bewegen, om zoo klagende te zeggen: „wij zien onze teekenen niet?” Om dezefde reden weenden sommigen der Joden, toen zij den tweeden tempel op de puinhoopen des eersten stichtten. En waarom weenden zij? Het was niet, omdat de grootte van dezen tempel minder was dan de voorgaande; dat bedroefde hen niet, want de tweede tempel was, in sommige opzigten, edeler en schooner gebouwd dan de eerste, maar de heerlijkheid des HEEREN was daar van geweken, en dit maakte hen weenende. „Ichabod” was op deszelfs muur geschreven. De Arke des Verbonds, de Schechina, de Urim en de Thummim, het vuur op den koperen altaar, en de Geest der profetie waren daarin niet te vinden. Omdat HEERE het huis verlaten had, daarom weenden de ouden, terwijl de jongen die nimmer de tegenwoordigheid des HEEREN zagen, zich verblijdden. Voegzaam zinnebeeld, treffende vergelijking van het verschil tusschen de levendgemaakte ziel, en den onwedergeborenen

naamchristen ! Dat de tempel was ondaan van zijne heerlijkheid, en al dezelve versierselen en waardiger schoonheden miste, deed de ouden treuren en weenen; maar de jongeren van jaren verblijden zich in de uitwendige schoonheid van den tempel, want zij hadden geene kennis aan die inwendige heerlijkheid, welke -verdwenen was, toen de HEERE regtvaardiglijk wrake nam van wege hunne ongeregtigheden, on het gebouw dat Hij door Zijne tegenwoordigheid geheiligd had, den Chaldeën ter verwoesting overgaf. Alzoo zal de levende ziel treuren en klagen, omdat hij zijne teekenen niet ziet, terwijl de enkele, ledige naamchristen slechts ziet op de uitwendige sierlijkheid van het gebouw: bewonderende de overeenstemming der waarheden, het groote ontwerp der zaligheid, het heerlijke plan des verbonds, en de schoone evenredigheden in Gods Woord uitgeschetst; terwijl hij niets weet van de inwendige heerlijkheid van den tempel in de geopenbaarde tegenwoordigheid Gods. Wat baat de bewondering der zuilen en bouwkunde des gebouw van buiten, indien hij niets weet van de Arke des Verbonds met bloed besprengd van binnen; noch van het vuur des Hemels op den koperen altaar; noch van de Schechina -- de Goddelijke tegenwoordigheid, als eene wolk boven het verzoendeksel; noch van de Urim en Thummim, die Godspraken om Hem te onderwijzen, en hem te waarschuwen zoo hij ter regter- of ter linkerhand afdwaalt; noch van den Geest der profetie, waar door hij zijne ziel kan uitstorten in eene door den Geest gewrochte taal, en Gode opofferen, die gewaarwordingen, welke de Heilige Geest — „de Geest der genade en der gebeden,” in zijn hart werkt.

AMEN.